

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 7

*Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Державне управління та місцеве самоврядування в Україні
в контексті європейської інтеграції”,
м. Київ, МАУП, 17 листопада 2011 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2012

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 11 від 21.12.11)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Державне управління та місцеве самоврядування в Україні в контексті
європейської інтеграції”, м. Київ, 17 листоп. 2011 р. / редкол.: А. М. Подо-
ляка (голова) [та ін.]. — 2012. — 382 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної
конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становлен-
ню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у
різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів
і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і су-
спільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Курчина Т. О.

Державне управління забезпеченням
інформаційної безпеки:
організаційно-правовий аспект 248

Левандовська Н. М.

Удосконалення методів планування
виробництва та реалізації продукції
на підприємстві 252

Маяцька О. Ю.

Соціально-психологічна взаємодія
студента і студентської групи
в аспекті формування стандартів
спільної поведінки 255

Медвідь М. Ф., Ольховик А. А.

Соціальна політика в Україні:
теорія і практика 262

Носуля О. П.

Необхідність упровадження засад
світового досвіду з проблем
організованої злочинності
та корупції в Україні 267

Пилипишин С. С.

Управління фінансами фізичних осіб .. 274

Проценко І. О.

Державний вимір освітньої
парадигми 277

Радзімовська С. Ф.

Європейська інтеграція та суверенітет
національних держав 283

Січкарь О. М.

Аналіз економічного потенціалу
підприємства 286

Стогний Е. М., Крещ А. М.

Трансформація природної
и политической рент 290

Тимошин Ю. В.

Методологія аналізу державного
управління в класичних і сучасних
державно-правових дослідженнях 293

Третяк О. Л.

Служба безпеки України в системі
державного управління України 300

Чайковська Л. В., Сацевіч В. О.

Міжнародно-правова та економічна
парадигма сучасного ринку
паливно-енергетичних ресурсів 304

Бабак А. К.

Політичний режим та механізм
державного управління в Україні 308

Бурла С. С.

Підвищення соціального захисту
державних службовців як умова
забезпечення їх діяльності 312

Вахній О. В.

Основні напрями державного
регулювання суспільної моралі
в Україні 315

Гулай Л. А.

Гендерний аспект проблеми насильства
над жінками в сім'ях 319

Дубова О. О.

Реформування системи місцевого
самоврядування в умовах
євроінтеграції України 321

Сірик А. О.

Становлення правової держави
в Україні 324

Сурженко М.

Проблеми розподілу владних
повноважень в Україні
в умовах євроінтеграції 327

Черненко Ю. С.

Роль спадщини Іммануїла Канта
для становлення сучасної
української держави 330

Алжум Майсара

Інформаційна діяльність
у сфері державного управління 335

Бушин О. О.

Політична освіта в Україні
в сучасних умовах 338

Костенко А. Ю.

Регіональна політика
в Україні 340

Содель Ю. В.

Виконавча влада і місцеве
самоврядування в умовах становлення
правової держави в Україні 343

Медвідь Ф. М., Кулявець А. В.

Формування владної еліти
в Україні: питання теорії
і практики 346

ПРОБЛЕМИ РОЗПОДІЛУ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Становлення і розвиток української державності, вип. 7, с. 327–329

Реальний розподіл владних повноважень у сучасному цивілізованому світі є фундаментальною ідеєю і постулатом для оцінки будь-якої політичної системи. На складному і хвилюподібному шляху України до Європи саме поділ влади, незалежність владних гілок одна від одної і відпрацьована система стримування і противаг з низкою інших оціночних факторів є критерієм, після аналізу якого можна судити про успіхи або невдачі процесу євроінтеграції. Зазначений поділ є своєрідним лакмусовим папірцем, який проявляє рівень демократії в країні. Уособлене функціонування гілок державної влади виявляє налагодженість правової бази, відсутність узурпації з боку інших гілок влади, здатність самостійно врегульовувати питання в межах своєї компетенції, запобігаючи негативному впливу з боку інших владних структур, можливість здійснення контролюючих функцій у межах, визначених законом щодо діяльності конкуруючих гілок державної влади.

Українська влада з моменту проголошення незалежності заявила про курс на євроінтеграцію. Держава видала низку постанов і указів, але чомусь досі знаходиться поруч з ЄС

лише географічно, натомість дуже далеко політично. У чому ж проблеми України на шляху до омріяної Європи?

У постанові Верховної Ради УРСР від 25 грудня 1990 р. “Про реалізацію Декларації про державний суверенітет України у сфері зовнішніх відносин” уряду було доручено спрямувати зусилля на забезпечення безпосередньої участі Української РСР у загальноєвропейському процесі та європейських структурах. У січні 1992 р. Україна вступила до ОБСЄ, а у червні 1992 р. підписала договір СТАРТ-1 і Лісабонський протокол, погодившись ліквідувати у найкоротший термін свої стратегічні озброєння далекої дії. Інституалізація європейської політики як стратегічного напрямку зовнішньополітичного курсу була здійснена “Основними напрямами зовнішньої політики України” у липні 1993 р. У цьому документі визначається, що перспективною метою української зовнішньої політики є членство України в європейських співтовариствах. Основні положення України на сучасному етапі викладені у посланні Президента України до Верховної Ради України “Європейський вибір.

Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки” [1, 273]. Та попри всі, інколи пафосні, заяви і прагнення влади, практично, за президентства Л. Кучми, Україна знаходилась в європейській ізоляції. Маніпулювання політичною свідомістю та поведінкою електорату, утиски опозиції, існування цензури та залежність ЗМІ, наявність тіньової влади, порушення прав і свобод громадян — усе це характеризувало правління другого президента незалежної України. Замість контролювати, стримувати та допомагати взаємодіяти трьом незалежним гілкам влади, в країні влада фактично належала одній персоні, що характеризувало її як авторитарну державу, що й змушувало європейські країни ігнорувати і зневажати Україну попри гучні декларації та оголошені шляхи розвитку. Опозиція країни все частіше наголошувала на зменшенні повноважень виконавчої влади на користь законодавчої, що врешті-решт реалізувалось з приходом нового президента. На початку президентства В. Ющенка і зміни форми правління на парламентсько-президентську, європейське товариство почало оптимістично висловлюватись щодо членства України в ЄС. Хоча поступово цей оптимізм згорав, як і загострювалося протистояння між гілками влади в країні, адже поспіх прийнята реформа про зміни до Конституції створювала низку нових проблем для держави (безвідповідальність гілок влади одна перед одною, неспроможність ефективно працювати, створювати коаліцію за умов багатопартійності в парламенті).

Аналізуючи Україну на даному етапі, можна дійти висновку про повернення старих проблем у розподіл владних повноважень і, разом з тим, наявних схильностей до авторитарного режиму. Прийняття рішення про скасування реформи 2004 р. і повернення до Конституції 1996 р. було нічим іншим, як лобіюванням провладних інтересів у Конституційному Суді, що вже є неприйнятним для демократичних країн. Політологи відмічають, що не лише судова гілка влади є залежною від голови держави, а й законодавча. Іншими кроками, що свідчать про авторитарність у країні, є судові справи над представниками опозиції. Однією з найголосніших і скандальніших таких справ є суд над Ю. Тимошенко. Політолог Віктор Небоженко висловив думку про те, що вирок лідеру опозиції продемонстрував глибоко феодальний характер української влади, пояснивши, що це коли у політичних конкурентів забирають все — вплив, свободу і власність. Реакція Європи була подібною і миттєвою — обурення і гнів відразу після оголошення вироку Тимошенко. Європарламентарі один за одним заявили, що поки опозиціонерка буде знаходитись у в'язниці, Україна може не сподіватись про асоціацію з ЄС. Як бачимо, існує пряма залежність між реалізацією поділу владних повноважень, демократизмом суспільства і успіхами у європейській політиці України. За двадцять років незалежності Україна не зробила прогресу на цьому шляху, хоча й підписала багато декларацій про євроінтеграцію. Ключовими проблемами, що досі потребують вирішення, лишаються: демократичні і ринкові

перетворення; адаптація законодавства до європейських стандартів; формування громадянського суспільства; утвердження екологічно безпечного способу виробництва і життя; розвиток освіти, науки, культури; налагодження партнерства і співробітництва з країнами-членами і кандидатами в члени Європейського Союзу; питання облаштування кордону і прикордонного співробітництва.

Проблеми українського суспільства, що лише починає жити незалежно і самостійно, слід шукати в його історичній спадщині і тоталітарному минулому. Чим далі ми відходитимемо від тоталітарних принципів і традицій, тим легше нам буде налагоджувати і гармонізувати взаємодію між гілками влади. Демократична виконавча влада має спрямовувати свою діяльність не стільки на розв'язання суспільних і державних проблем, скільки на те, аби створити такі умови для саморозвитку суспільства, коли ці проблеми просто не виникатимуть. Влада має спрямовувати зусилля для виховання нової політичної еліти й інтелігенції країни, з якої у майбутньому виходитимуть чиновники і фахівці.

Опоненти євроінтеграції називають альтернативою для України зближення з Росією, забуваючи, що останній не характерні європейські цінності і високий рівень життя. Геополітик С. Хантінгтон у своїй книзі "Зіткнення цивілізацій" підкреслює, що однією із ознак західної цивілізації є саме поділ влади. Поділ влади для демократичних країн Заходу поряд із античним минулим, європейським мовами, верховенством законів, плюралізмом, наявністю представ-

ницьких органів та індивідуалізмом, на думку автора, формує і визначає західну цивілізацію. Україна ж разом із Росією та іншими слов'янськими країнами входить до цивілізації православної [2, 54]. З цього можна зробити висновок, що орієнтуючи свій розвиток на європейські цінності та проводячи політику, спрямовану на інтеграцію з Європою, Україна підвищує свої шанси на демократичний поділ владних повноважень і тому, на нашу думку, є більш сприятливою для країни альтернативою.

У підсумку варто зазначити, що Україна здавна мала демократичні традиції і тенденції до зближення з Заходом. Оговтавшись від тоталітарного минулого, країна продовжує крокувати до Європи. І хоча поки цей процес відбувається здебільшого на словах політиків, плекатимемо надію, що Україна матиме успіх на шляху до європейської інтеграції, яка, у свою чергу, допоможе країні відновити свою самодостатність і силу.

Література

1. *Політологічний словник*: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М. Ф. Головатого, О. В. Антонюка. — К.: МАУП, 2005. — 578 с.
2. Хантінгтон С. Столкновение цивилизаций. — М.: АСТ Москва, 2007. — 571 с.
3. Кудряченко А. І. Верховна Рада України на шляху утвердження парламентаризму / Наук. праці МАУП, 2003. — Вип. 5. — С. 9–20.
4. Дем'яненко Б. Л. Генезис інституту президентства в Україні. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. — К.: Укр. центр політ. менеджменту, 2010. — Вип. 19.